

ประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมการจัดการอาการที่บ้านต่ออาการระยะฟื้นตัว กิจกรรมทางด้านร่างกาย และความวิตกกังวลในผู้ป่วยหลังรับการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ

THE EFFECTIVENESS OF SYMPTOMS HOME-MANAGEMENT PROGRAM (SHMP) ON RECOVERY SYMPTOMS, PHYSICAL ACTIVITY AND ANXIETY IN POST CARDIAC VALVULAR REPLACEMENT PATIENT

กัทธิดา คงเพชร 4836914 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : เกศรินทร์ อุทริยะประสิทธิ์, Ph.D. (Nursing), ศิริวิธ ลินธู, D.N.Sc., พันธุ์ศักดิ์ ลักษณะ-บุญสูง พ.บ., ว.ว. (สัตยศาสตร์ทรงออก)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของ Symptoms Home – Management Program (SHMP) ต่ออาการระยะฟื้นตัว (recovery symptoms) กิจกรรมทางด้านร่างกาย (physical activity) และความวิตกกังวลในผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจในระยะ 2 สัปดาห์หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ ผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ และพักฟื้นที่โรงพยาบาลศิริราช และ สถาบันโรคทรวงอก ระหว่างเดือนเมษายนถึงกันยายน พ.ศ. 2552 จำนวน 66 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 33 ราย กลุ่มทดลอง 33 ราย โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ ในขณะที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรม SHMP ร่วมกับการพยาบาลตามปกติ โดยโปรแกรม SHMP เป็นโปรแกรมการให้ข้อมูลเตรียมความพร้อม (Preparatory information) เกี่ยวกับวิธีการ ความรู้สึก และคำแนะนำสิ่งที่ควรปฏิบัติเพื่อช่วยจัดการกับอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกับใช้โทรศัพท์ติดตามเยี่ยมในช่วงฟื้นตัวของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจในระยะ 2 สัปดาห์หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการกำกับตนเอง (Self-regulation theory) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล การเจ็บป่วย และการรักษาแบบประเมิน Modified Symptom Inventory แบบประเมิน Sickness Impact Profile และแบบสอบถามความวิตกกังวล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง คือก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลและเมื่อผู้ป่วยมาตรวจตามนัดครั้งแรก ณ สัปดาห์ที่ 2 หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล เปรียบเทียบอาการระยะฟื้นตัว กิจกรรมทางด้านร่างกาย และความวิตกกังวลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA)

ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจที่ได้รับโปรแกรม SHMP มีคะแนนเฉลี่ยอาการระยะฟื้นตัว ข้อจำกัดของกิจกรรมทางด้านร่างกาย และความวิตกกังวล น้อยกว่าผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อมีน้ำหนัก อายุ ระดับสมรรถภาพหัวใจ อัตราส่วนร้อยละของปริมาณเลือดที่บีบออกจากหัวใจ (Ejection Fraction) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า โปรแกรม SHMP ยังคงมีประสิทธิผลต่อผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจเช่นเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้นควรมีการนำการให้ข้อมูลเตรียมความพร้อมร่วมกับการใช้โทรศัพท์ติดตามเยี่ยมเพื่อให้ข้อมูลและคำแนะนำเพิ่มเติม พร้อมทั้งร่วมกันปรึกษาหารือในการหาแนวทางแก้ไขในการจัดการกับอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการฟื้นฟูของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดหัวใจ ในช่วง 2 สัปดาห์หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

คำสำคัญ: ผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ / อาการระยะฟื้นตัว / กิจกรรมทางด้านร่างกาย / ความวิตกกังวล / โปรแกรมการจัดการอาการที่บ้าน

THE EFFECTIVENESS OF SYMPTOMS HOME-MANAGEMENT PROGRAM (SHMP)
ON RECOVERY SYMPTOMS, PHYSICAL ACTIVITY AND ANXIETY IN POST
CARDIAC VALVULAR REPLACEMENT PATIENT

KHUTTALEEYA KHONGPET 4836914 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KETSARIN UTRİYAPRASIT, Ph.D. (Nursing),
SIRIORN SINDHU, D.N.Sc., PANSAK LAKSANABUNSONG, M.D.

ABSTRACT

This research was experimental research, which aimed to study the effectiveness of Symptoms Home – Management Program (SHMP) on recovery symptoms, physical activity, and anxiety in post cardiac valvular replacement patients within two weeks after discharge from the hospital. The sample was 64 patients with valvular heart disease who received cardiac valvular replacement operation and recuperated at Siriraj Hospital and the Chest Disease Institute between April and September 2009. The sample consisted of 32 patients in the control group and 32 patients in the experimental group, with randomized assignment by computer. The control group received usual care while the experimental group received the SHMP together with regular nursing care. The SHMP approach was to give preparatory information, based on self-regulation theory. This information describes patients' typical recovery experiences, including symptoms and helpful behaviors to cope with them, in addition to follow-up phone calls during the recovery period, within two weeks after discharge from hospital. Data collected included demographic characteristics and clinical profile, the Modified Symptom Inventory, Sickness Impact Profile, and State Anxiety: Form x-I. Data collection was conducted twice: before discharge from hospital and when the patients came for the first follow-up appointment during the second week after discharge. The recovery symptoms, physical activity, and anxiety were compared by using Two-way ANOVA and ANCOVA.

The results of the study found that post cardiac valvular replacement patients who received the SHMP had better mean scores for recovery symptoms, limitation of physical activity, and less anxiety than those who received the usual care, with statistical significance at .001. Additionally, when sex, age, functional classification, and ejection fraction were used as covariates, it was found that the SHMP still had significant effectiveness in post cardiac valvular replacement patients ($P = .001$).

In conclusion, preparatory information should be supplied together with follow-up phone calls, as a nursing intervention in order to enhance recovery outcomes of post cardiac surgery patients after discharge from hospital.

KEY WORDS: POST CARDIAC VALVULAR REPLACEMENT PATIENT / RECOVERY SYMPTOMS /
PHYSICAL ACTIVITY / ANXIETY / SYMPTOMS HOME MANAGEMENT PROGRAM

195 pages